

HEYMANS, Jan F. (Gooik 25 december 1859 – Middelkerke 10 april 1932). Vader van **Corneel Heymans**.

Was een landbouwerszoon die zijn middelbaar onderwijs volgde aan het **Klein Seminarie van Hoogstraten** en studeerde aan de universiteit te Leuven. Heymans promoveerde in 1884 tot doctor in de wetenschappen, volgde een postgraduaatsopleiding in Parijs en schreef zich opnieuw in aan de Leuvense universiteit, waar hij in 1887 afstudeerde als doctor in de geneeskunde. De volgende drie jaar verbleef Heymans in Berlijn, waar hij als assistent werkzaam was in het laboratorium van de beroemde fysioloog Du Bois-Reymond. In 1890 bood de Gentse universiteit hem de leerstoel farmacologie en -therapie aan in de faculteit geneeskunde. Hij aanvaardde die, op voorwaarde dat hij over een proefondervindelijk laboratorium kon beschikken. Zijn wetenschappelijk werk concentreerde zich rond de bestrijding van de rundertuberculose, de studie van de spierfunctie en de hartinnervatie. Hij was medestichter van de *Archives Internationales de Pharmacodynamie et de Thérapie*, dat uitgroeide tot een vaktijdschrift van wereldformaat.

Hoewel Heymans bekendstond als Vlaamsgezind, liet hij zich niet in met de problematiek van de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Na de Eerste Wereldoorlog evenwel, toen de strijd volop losbarstte en hij vreesde dat het conflict zou uitmonden in een interne oorlog tussen de professoren en de studenten, ontwierp hij een eigen voorstel. Dat bestond erin dat het onderwijs aan de universiteit tweetalig zou worden; dezelfde hoog-

leraar zou in de mate van het mogelijke zowel in het Nederlands als in het Frans doceren. Toen de wet van juli 1923 de Gentse universiteit gedeeltelijk vernederlandsde en rector E. Eeman ontslag nam, werd Heymans aangeduid om hem op te volgen. Op de opening van het academiejaar 1923-1924 werd voor het eerst een rectorale rede in het Nederlands uitgesproken. Heymans had het "Over hoe wij leeren en ontdekken". De plechtigheid verliep bij kaarslicht, want enkele minuten voor de aanvang kwam wegens een toevallig (?) elektrisch defect de helft van de stad in het halfduister te zitten. In zijn verslag over de toestand van de universiteit herinnerde hij aan de omstandigheden waarin hij zijn taak had aanvaard en zegde dat de aanwezigheid van de talrijke personaliteiten een bewijs leverde dat "in een democratisch België de wet wet is, en wet moet blijven", waarmee hij te kennen gaf dat hij het nieuwe taalregime stipt zou toepassen. Aan het eind van zijn mandaat, op het **Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres** (Aalst, 11 augustus 1924), gaf hij echter toch zijn oordeel over die halve vernederlandsing. Heymans, die bekendstond om zijn ongezouten meningen, noemde het ronduit "schoenlapperswerk".

LITERATUUR: *Rijksuniversiteit Gent. Liber Memorialis 1913-1960*, II, 1960; – A. de Schaepdryver, 'Heymans, Jan-Frans', in *NBW*, IX, 1981.

ANNE-MARIE VAN DER MEERSCH